

de Afscheiding afkeurt, vindt men het nog wat te voorbarig om nu al zo'n beslissing te nemen¹⁷⁾.

In het jaar 1835 komen nog 13 brieven binnen van mensen die zich afscheiden. Het totale aantal is dus volgens de notulen nu gekomen op 29. Op de vergadering van 16 december neemt de kerkeraad het besluit, aan de diakenen mee te delen wie zich hebben afgescheiden. Bedeling kan voortaan alleen plaats hebben op legaal bewijs van lidmaatschap. Tevens komt de kerkeraad tot de conclusie dat aan het verzoek van sommigen om ook hun kinderen uit het doopboek te schrappen, niet kan worden voldaan. Het doopboek registreert nl. alleen een feit, dat door schrappen niet ongedaan kan worden gemaakt.

Het vervolg van de notulen van de smalle kerkeraad komt verder alleen nog op de Afgescheidenen terug als er zich anderen hebben afgescheiden - men volstaat dan met het noemen van de namen. Het is enigszins bevreemdend dat er in de jaren voorafgaand aan en volgend op de Afscheiding te Rotterdam, door de kerkeraad geen enkele keer gesproken wordt over de oorzaken van de Afscheiding. Blijkbaar waren de redenen van de Afgescheidenen voor de kerkeraad geen discussie waard, mogelijk omdat ze bij voorbaat uitgingen van de onjuistheid. Wel blijkt uit de notulen dat een van de predikanten met sommige van de kerkelijke dwarsliggers een gesprek gevoerd heeft over hun motieven. Het resultaat is steeds nihil.

Het archief van de Hervormde Kerk te Rotterdam bevat geen enkele brief van mensen die uit de kerk gingen in de eerste tien jaren na 1835. En dat terwijl er in de notulen steeds staat dat de betreffende personen schriftelijk verklaard hebben zich af te scheiden. Hoewel ik niet op de hoogte ben van de maatstaven die een scriba in die tijd hanteerde bij zijn archiefvorming, zou dit er toch op kunnen duiden dat men aan die brieven geen enkel (historisch) belang toekende.

De brieven die wel te vinden zijn, zijn van veel latere datum; de eerste dateert van 27 mei 1846. Het is een brief van mej. A.E.A. de Visser. Zij verwijst in haar brief steeds naar de Nederlandse Geloofsbelijdenis om haar besluit te rechtvaardigen. Zij acht het bestuur dat sedert 1816 aan het hoofd van de Hervormde Kerk staat in strijd met art. 32 van die Geloofsbelijdenis en ingevolge art. 28 en 29 keert zij zich af van het Hervormd Kerkgenootschap. Vooral de verwijzing naar art. 28 en 29 is niet mis te verstaan: de Hervormde Kerk is een valse kerk, waar men zich van behoort af te scheiden.